

Како живиш

Индекс дечијег поверења

Београд, 2011.

Издавач:

Републички завод за статистику Србије, Милана Ракића 5, Београд

За издавача:

проф. др Драган Вукмировић

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији
обавезно је навођење извора

Садржај

Укратко	5
Упитник „Како живиш“	7
Укупни индекси дечијег поверења	9
Индекси дечијег поверења, према узрасту	13
Индекси дечијег поверења, према полу	15
Индекси дечијег поверења, према економском стању	17
Индекси дечијег поверења, према територији	19
Индекси дечијег поверења, према типу насеља	21
Индекси дечијег поверења, према родбинским односима	23
Индекси дечијег поверења, према саставу домаћинства	25
Индекси дечијег поверења, према економској активности родитеља	29
Индекси дечијег поверења, према образовању родитеља	31
Индекси дечијег поверења, према задовољству личним именом	35
Матрица приоритета	37

Укратко...

Истраживање нивоа дечијег поверења, под називом „Како живиш“, спроведено је почетком пролећа 2004. и 2010. године на територији Републике Србије, у сарадњи Републичког завода за статистику, Статистике Шведске и Шведске агенције за међународну развојну сарадњу - Sida.

Сврха истраживања била је да се добије слика о томе како деца школског узраста, старости од 8 до 15 година, процењују различите аспекте свог живота ради даљег рада на побољшавању услова живота деце.

Сврха анализе модела, уз помоћ коришћења Индекса дечијег поверења (ИДП), јесте да се истакну области или аспекти услова живота деце којима треба дати приоритет у побољшавању, како би се повећао ниво задовољства деце.

Индекс поверења деце делом се формира мерењем укупног нивоа задовољства животом и условима живота, а делом – низом фактора који покривају различите области живота. Укупни индекс задовољства мери се помоћу три специфична питања, а сваки појединачни фактор мери се помоћу неколико показатеља или питања.

Током обраде података, различитим питањима дати су различити коефицијенти на основу њихове важности за одређени фактор. Резултати из упитника пребачени су на нову скалу индекса која иде од 0 до 100. Што је већа вредност индекса, то значи да су деца задовољнија условима живота. Вредности индекса испод 40 указују на то да деца нису задовољна. За сваки фактор израчунава се вредност утицаја који показује у којој мери се очекује да се *ИДП* повећа или смањи приликом повећања, односно смањења индекса фактора за пет јединица.

Истраживањем су 2010. године били обухваћени ученици из 114 школа, исто као и у истраживању које је обављено 2004. године. Ученици из 100 школа су попунили упитнике из истраживања, што представља 87,7% од укупног броја изабраних школа, односно 1200 деце.

Резултати који су добијени овим истраживањем упућују на проблеме са којима се наша деца суочавају, на њихове потребе и жеље. Они се могу даље користити као смерница за активности које би требало предузети у друштву како би се повећао ниво задовољства деце у свим аспектима њиховог живота који су ниско оцењени, у складу са одређеним приоритетима.

Упитник „Како живиш“

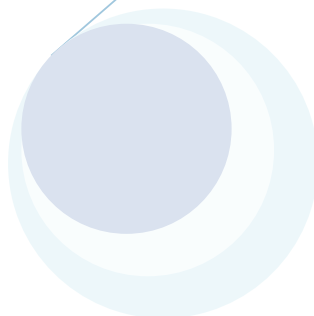
Упитник је прилагођен деци узраста од 8 до 15 година. Да би се обезбедила упоредивост са резултатима *ИДП* из 2004. године, исти упитник се, са малим изменама у формулацији неких питања, користио и у истраживању које је обављено 2010. године.

Деца процењују колико су задовољна различитим животним питањима коришћењем скале од један до десет, при чему је 1 најнижа оцена, а 10 највиша оцена. Постојала су и два додатна одговора (*Није битно* и *Немам мишљење*) за сва питања, осим за она којима се мери индекс укупног задовољства. Оцене 1–4 сматрају се ниским оценама, 5–7 средњим, а 8–10 су високе оцене.

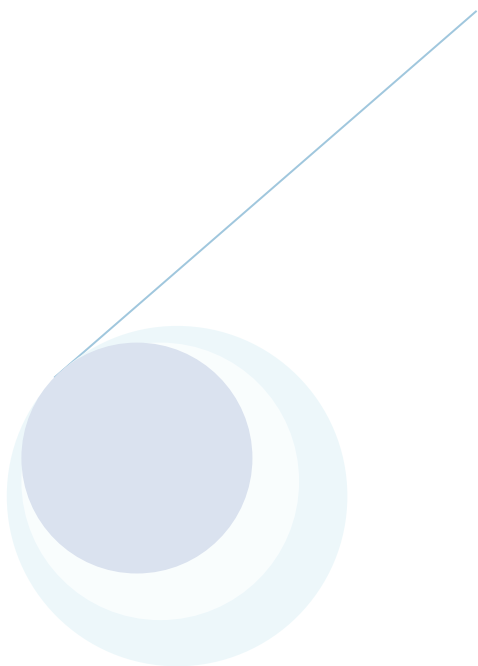
Упитник „Како живиш“ садржи 82 питања која су груписана у 11 одељака. Деца су давала одговоре и на 10 додатних питања у вези са полом, узрастом, породичним околностима, као и образовним и економским статусом родитеља. Деци која су старија од 14 година постављана су питања у вези са сексом и сидом. Поред тога, у простору предвиђеном за коментаре, деца су имала могућност да напишу и своја запажања, потребе и жеље.

Питања су била груписана у следеће одељке:

1. Лично благостање
2. Прилике у кући
3. Породица и везе са другима
4. Лична сигурност
5. Учествовање
6. Услови живота
7. Школа
8. Друге услуге
9. Промене
10. Будуће прилике и
11. Могућност избора

Укупни индекси дечијег поверења

Деца у Србији задовољна су својим животом...

... показује Индекс поверења деце. Укупно задовољство деце порасло је 2010. године у поређењу са 2004. годином.

Задовољство деце различитим аспектима услова живота, обухваћених кроз 18 фактора, показује да већина ових фактора има више вредности индекса у поређењу са претходним истраживањем.

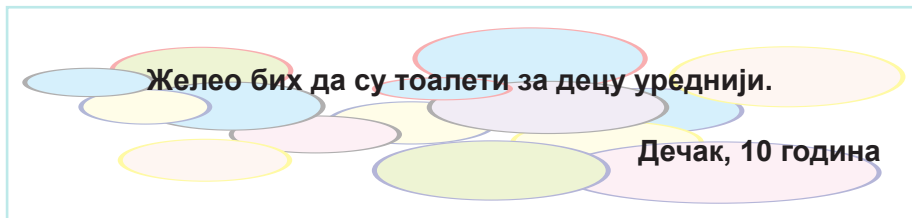
Индекс дечијег поверења и фактори, 2004. и 2010.

Фактор	2004.	2010.
Индекс дечијег поверења	84	86
Становање	91	92
Породични односи	89	89
Породична економија	84	87
Безбедност и праведност у школи	80	79
Наставници и наставна средства	80	78
Школа уопште	79	78
Настава	78	78
Поверење	80	82
Учествовање	74	74
Слободне активности	84	85
Услови за слободне активности	77	78
Другови	89	88
Храна	89	85
Здравље	87	89
Окружење	77	79
Опасност	44	48
Безбедност од криминала	39	44
Рањивост	61	63

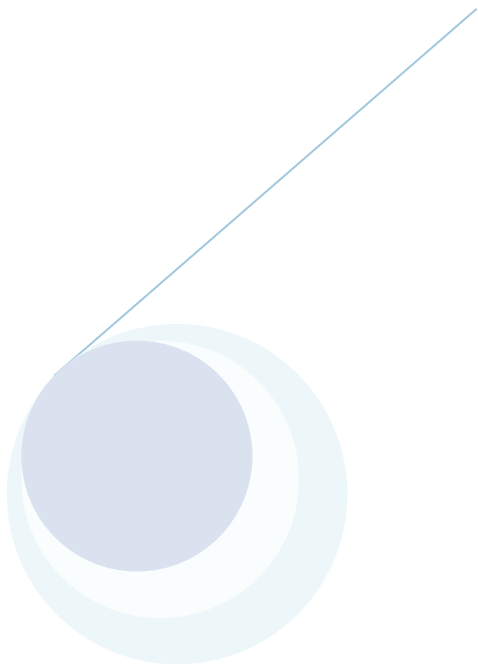
Вредности индекса пет фактора су се смањиле 2010. године у поређењу са истраживањем из 2004. године. Три фактора (*Породични односи*, *Настава* и *Учествовање*) имају исте вредности индекса у оба посматрана периода.

Највећа разлика између два истраживања односи се на фактор *Безбедност од криминала*, чија је вредност виша 2010. године у односу на 2004. То значи да се наша деца сада осећају сигурније него пре шест година.

Фактор *Опасност* повећао се у поређењу са вредношћу коју је имао у првом истраживању. С друге стране, највеће смањење забележено је код фактора *Храна* у поређењу са вредношћу из 2004, али је важно истаћи да је готово једна четвртина деце незадовољна храном у школи.

Индекси дечијег поверења, према узрасту

Млађа деца су задовољнија од старије деце...

Укупно задовољство деце смањује се како се повећава старост деце у оба посматрана периода.

Индекс дечијег поверења према узрасту, 2004. и 2010.

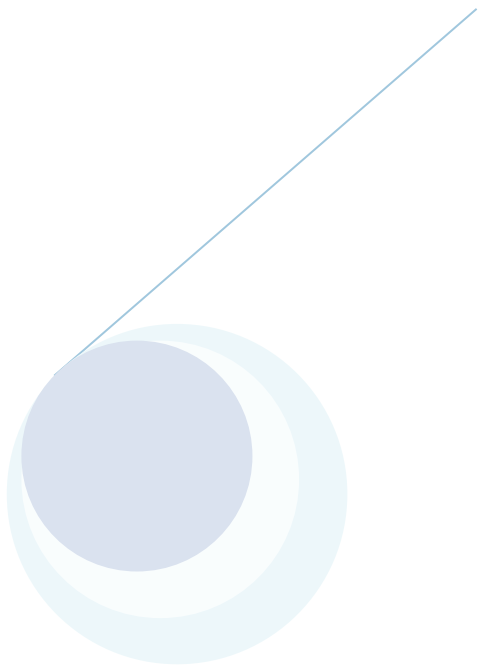
Узраст	Година	
	2004	2010
8–10	87	88
11–13	85	86
14–15	80	83

Посматрано према факторима, само у случајевима следећа три фактора, *Опасност*, *Безбедност од криминала* и *Рањивост*, млађа деца имају ниже вредности индекса него старија деца. Највећа разлика између најмлађих и најстаријих постоји у оцени фактора *Безбедност од криминала*, која у 2010. години за најмлађу децу износи 38 индексних јединица, док је за најстарију децу та вредност 50. Та разлика је 2004. године била 11 индексних јединица (32 у поређењу са 43).

Индекс дечијег поверења и фактори према узрасту, 2010.

	Узраст		
	8–10	11–13	14–15
Индекс дечијег поверења	88	86	83
Становање	93	92	92
Породични односи	91	89	87
Породична економија	89	87	85
Безбедност и праведност у школи	86	78	72
Наставници и наставна средства	91	77	64
Школа уопште	88	75	68
Настава	89	77	64
Поверење	85	82	78
Учествовање	75	74	74
Слободне активности	86	85	82
Услови за слободне активности	84	76	71
Другови	89	88	87
Храна	86	84	83
Здравље	92	89	85
Окружење	88	77	70
Опасност	43	49	52
Безбедност од криминала	38	45	50
Рањивост	58	64	68

Индекси дечијег поверења, према полу

Укупно задовољство дечака и девојчица је једнако...

Индекс поверења деце се повећао и код дечака и девојчица у поређењу са вредностима које су добијене 2004. године.

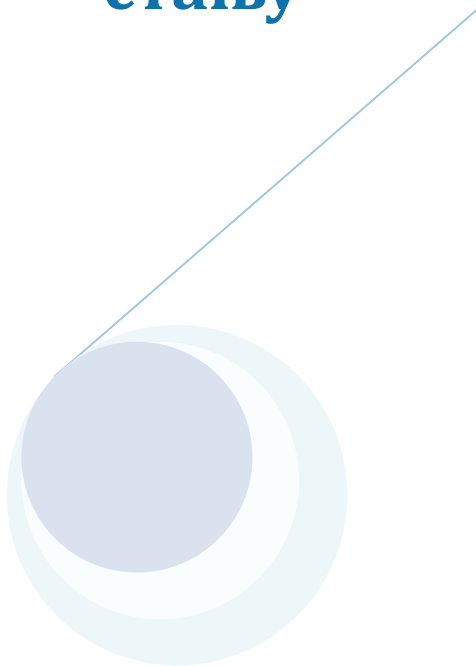
Између дечака и девојчица постоје веома мале разлике у њиховом процењивању различитих фактора. Девојчице су задовољније скоро сваким фактором у односу на дечаке, осим у случају фактора *Опасност* и *Безбедност од криминала*. Вредности индекса ових фактора код девојчица су ниже за 10, односно 6 индексних јединица.

Задовољство деце фактором *Породична економија* повећано је код оба пола у поређењу са резултатима из 2004. године.

Индекс дечијег поверења и фактори према полу, 2010.

	Пол	
	Мушки	женски
Индекс дечијег поверења	86	86
Становање	91	93
Породични односи	89	90
Породична економија	86	89
Безбедност и праведност у школи	78	81
Наставници и наставна средства	78	79
Школа уопште	76	79
Настава	77	78
Поверење	83	82
Учествовање	74	75
Слободне активности	84	86
Услови за слободне активности	77	78
Другови	87	88
Храна	84	85
Здравље	88	89
Окружење	78	79
Опасност	53	43
Безбедност од криминала	47	41
Рањивост	65	62

Индекси дечијег поверења, према економском стању

Деца која живе у сиромашним домаћинствима незадовољнија су од деце чија домаћинства нису сиромашна...

Укупно задовољство деце из сиромашних домаћинстава, и поред значајног пораста од 9 индексних јединица у 2010. у односу на 2004. годину, још увек је доста ниже од вредности индекса за децу која нису из сиромашних домаћинстава. Укупно задовољство деце која нису сиромашна повећано је за само једну индексну јединицу.

Најмање разлике у нивоу задовољства између деце која живе у домаћинствима која су сиромашна и деце која то нису, јесу за факторе *Храна* и *Другови*, а највећа разлика у нивоу задовољства забележена је за фактор *Становање*.

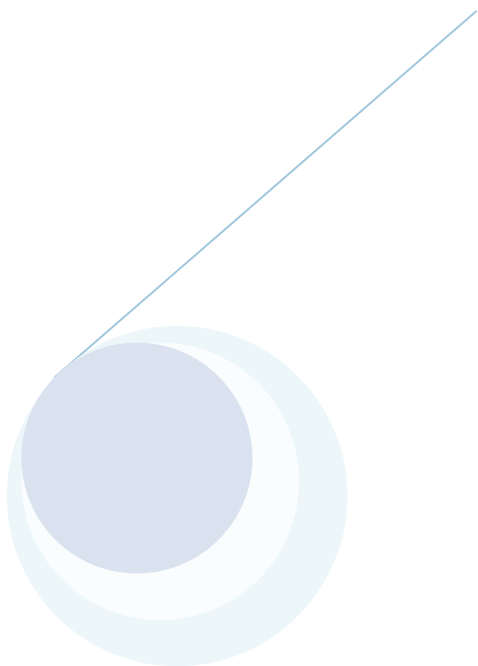
Индекс дечијег поверења и фактори према економском стању, 2010.

	Сиромашно домаћинство	
	да	не
Индекс дечијег поверења	73	87
Становање	83	93
Породични односи	84	90
Породична економија	80	88
Безбедност и праведност у школи	72	80
Наставници и наставна средства	72	79
Школа уопште	73	78
Настава	72	78
Поверење	75	83
Учествовање	67	75
Слободне активности	79	85
Услови за слободне активности	72	78
Другови	84	88
Храна	81	85
Здравље	84	89
Окружење	72	79
Опасност	42	48
Безбедност од криминала	38	44
Рањивост	56	64

Требао је да питате да ли родитељи имају пара за ужину или за уџбенике. Неки родитељи не могу то да приуште!!!

Дечак, 13 година

Индекси дечијег поверења, према територији

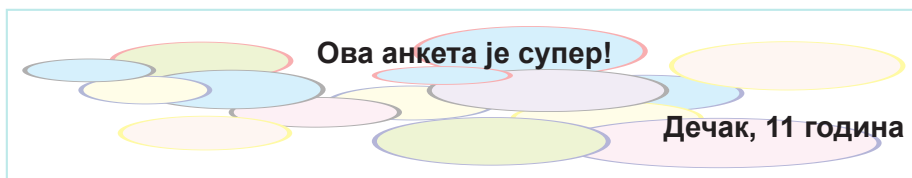

Мале су разлике у степену задовољства деце која живе на различитим територијама...

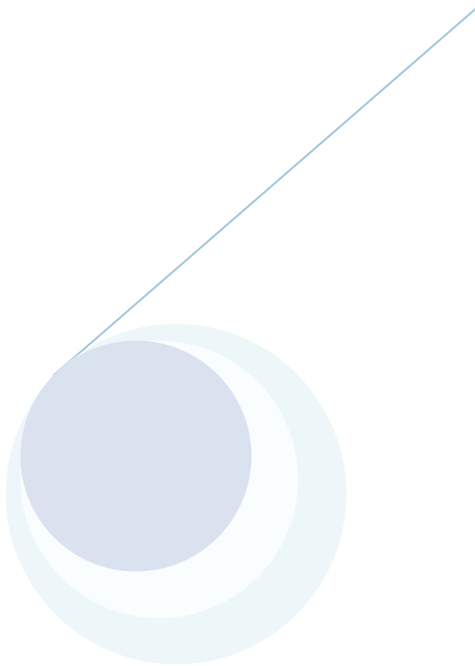
Деца која живе у централној Србији задовољнија су наставом, наставницима и наставним средствима, као и породичном економијом и породичним односима од својих вршњака који живе на територији Београда и Војводине.

Индекс дечијег поверења и фактори према територији, 2010.

	Територија		
	централна Србија	Београд	Војводина
Индекс дечијег поверења	86	86	85
Становање	93	92	92
Породични односи	91	88	88
Породична економија	89	85	86
Безбедност и праведност у школи	80	79	78
Наставници и наставна средства	81	75	76
Школа уопште	79	76	76
Настава	81	75	74
Поверење	82	85	81
Учествовање	75	75	74
Слободне активности	85	85	84
Услови за слободне активности	78	77	78
Другови	88	87	88
Храна	86	84	83
Здравље	89	88	89
Окружење	80	77	78
Опасност	47	50	48
Безбедност од криминала	44	43	45
Рањивост	62	64	65

Индекси дечијег поверења, према типу насеља

Деца из сеоских и градских средина су подједнако задовољна...

Укупно задовољство деце из градских и сеоских средина је једнако и има вредност индекса 86.

Поређење индексних вредности фактора показује да су деца из градских средина нешто мање задовољна школом уопште, као и окружењем, у поређењу са децом из сеоских средина. Највеће разлике у нивоу задовољства између деце из сеоских и градских средина јесу за факторе *Настава* и *Наставници и наставна средства*. Деца из градских средина мање су задовољна овим факторима него деца из сеоских средина.

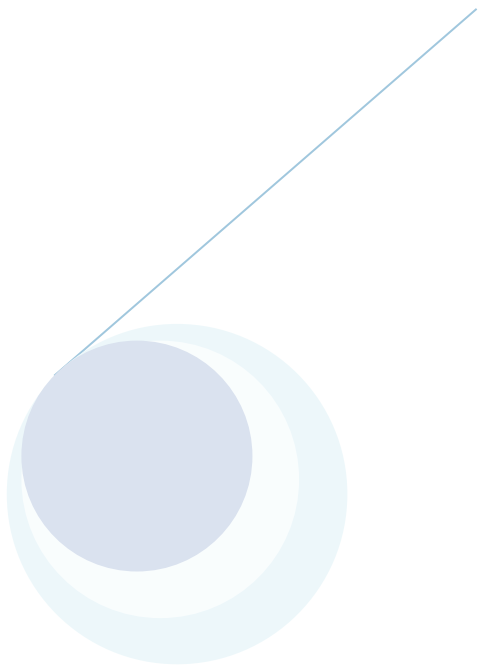
Индекс дечијег поверења и фактори према типу насеља, 2010.

	Тип насеља	
	градско	сеоско
Индекс дечијег поверења	86	86
Становање	92	92
Породични односи	89	90
Породична економија	87	88
Безбедност и праведност у школи	79	80
Наставници и наставна средства	77	82
Школа уопште	77	80
Настава	76	81
Поверење	82	83
Учествовање	75	74
Слободне активности	85	84
Услови за слободне активности	78	78
Другови	87	89
Храна	84	85
Здравље	89	89
Окружење	78	81
Опасност	48	47
Безбедност од криминала	43	45
Рањивост	64	61

Сматрам да је важан и школски аутобус који би купио децу и превозио их до школе.

Дечак, 11 година

Индекси дечијег поверења, према родбинским односима

Деца која имају сестру/сестре су најзадовољнија...

Индексне вредности фактора показују да су деца која имају браћу и сестре најмање задовољна факторима *Слободне активности*, *Опасност* и *Рањивост* у поређењу са децом која немају браћу и сестре.

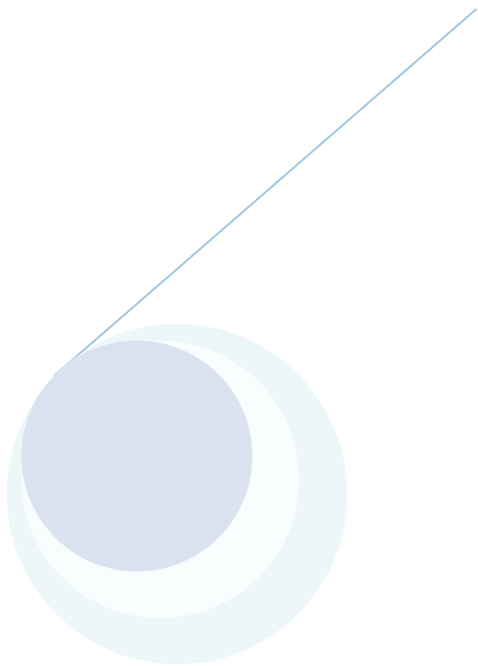
Индекс дечијег поверења и фактори према родбинским односима, 2010.

	Браћа и сестре			
	брат/ браћа	сестра/ сестре	брат/ браћа и сестра/ сестре	без браће или сестара
Индекс дечијег поверења	85	87	84	86
Становање	92	93	91	92
Породични односи	89	90	89	89
Породична економија	87	87	86	87
Безбедност и праведност у школи	79	80	77	80
Наставници и наставна средства	77	80	77	78
Школа уопште	75	80	76	80
Настава	76	80	76	79
Поверење	83	82	82	81
Учествовање	74	75	73	75
Слободне активности	86	85	82	87
Услови за слободне активности	76	79	76	77
Другови	87	89	87	86
Храна	84	85	84	85
Здравље	89	89	89	88
Окружење	77	81	78	77
Опасност	47	48	47	52
Безбедност од криминала	43	43	45	47
Рањивост	61	64	63	68

Нисте ме питали да ли се плашим лоших оцена у школи.

Девојчица, 10 година

**Индекси
дечијег поверења,
према саставу
домаћинства**

Деца која живе са мајком и још неком одраслом особом су најзадовољнија, а она која живе само са неком другом одраслом особом су најмање задовољна...

Деца која живе са оба родитеља задовољнија су од деце која живе само са мајком или само са оцем, и укупно и по факторима.

Деца која живе са неком другом одраслом особом најмање су задовољна факторима *Поверење, Учествовање, Здравље, Храна и Услови за слободне активности* у поређењу са децом која живе макар са једним од родитеља. С друге стране, ова деца су задовољнија наставом, наставницима и наставним средствима и школом уопште.

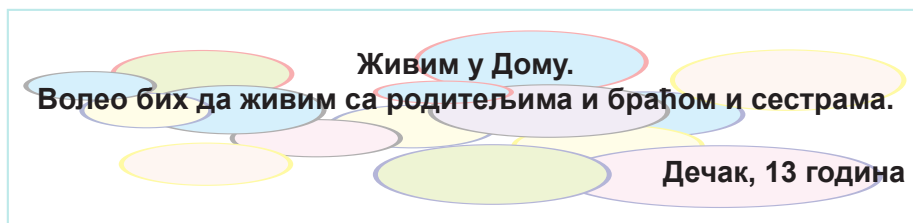
Задовољство деце која живе са мајком и још неком одраслом особом највеће је за факторе *Опасност, Настава и Наставници и наставна средства* у поређењу са децом која живе са оцем и још неком одраслом особом.

Индекс дечијег поверења и фактори према саставу домаћинства, 2010.

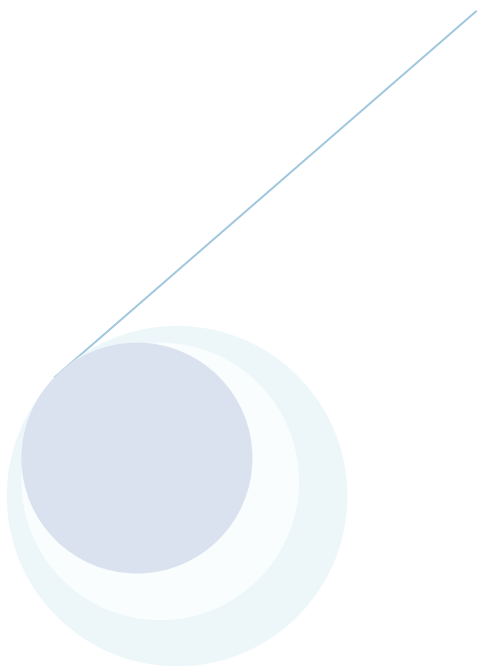
	Живиш с:						
	мајком и оцем	мајком, оцем и још неким одраслим	мајком	мајком и још неким одраслим	оцем	оцем и још неким одраслим	неким другим одраслим
Индекс дечијег поверења	86	87	83	90	80	86	79
Становање	93	92	91	96	91	94	88
Породични односи	89	90	89	89	89	90	88
Породична економија	87	87	87	87	86	76	88
Безбедност и праведност у школи	79	81	77	86	76	75	78
Наставници и наставна средства	78	82	77	84	75	66	85
Школа уопште	77	79	77	85	77	74	84
Настава	77	82	74	87	75	64	79

Индекс дечијег поверења и фактори према саставу домаћинства, 2010.
 (наставак)

	Живиш с:						
	мајком и оцем	мајком, оцем и још неким одраслим	мајком	мајком и још неким одраслим	оцем	оцем и још неким одрас- слим	неким другим одрас- слим
Поверење	83	82	82	89	83	77	71
Учествовање	74	74	74	77	75	66	67
Слободне активности	86	84	84	84	83	77	85
Услови за слободне активности	78	79	76	81	76	82	72
Другови	88	86	87	90	90	89	84
Храна	85	83	84	86	85	81	78
Здравље	89	89	87	92	88	84	81
Окружење	79	82	76	79	78	80	76
Опасност	47	48	49	54	47	25	52
Безбедност од криминала	44	44	45	45	38	37	51
Рањивост	63	61	64	72	62	60	68

**Индекси
дечијег поверења,
према економској
активности родитеља**

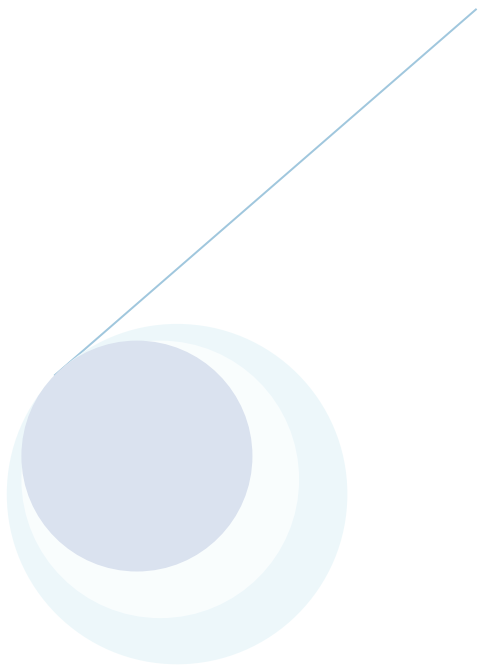
Деца чији родитељи раде су задовољнија од деце чији родитељи не раде...

Деца родитеља који нису запослени најмање су задовољна условима становања, поверењем, слободним активностима, породичном економијом и учествовањем у поређењу са децом чија су оба родитеља запослена.

Индекс дечијег поверења и фактори према економској активности родитеља, 2010.

	Да ли су родитељи запослени?			
	Мајка и отац раде	Само отац ради	Само мајка ради	Ниједан родитељ не ради
Индекс дечијег поверења	87	86	88	83
Становање	93	92	96	89
Породични односи	90	89	95	88
Породична економија	88	88	85	85
Безбедност и праведност у школи	80	80	75	78
Наставници и наставна средства	78	79	77	79
Школа уопште	77	77	75	80
Настава	77	79	69	80
Поверење	83	82	79	79
Учествовање	75	73	75	72
Слободне активности	86	85	86	82
Услови за слободне активности	78	77	80	76
Другови	88	88	88	86
Храна	85	84	89	84
Здравље	89	88	91	88
Окружење	79	78	70	81
Опасност	48	48	52	47
Безбедност од криминала	44	43	41	45
Рањивост	64	63	56	61

Индекси дечијег поверења, према образовању родитеља

Деца чији родитељи нису образовани имају највиши степен укупног задовољства...

Индекс дечијег поверења и фактори према образовању оца, 2010.

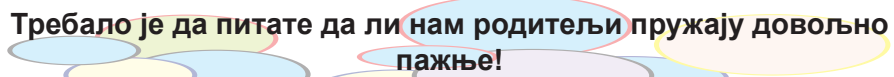
	Образовање оца			
	без образовања	основна школа	средња школа	виша или висока школа
Индекс дечијег поверења	90	80	87	86
Становање	82	89	93	93
Породични односи	89	88	90	89
Породична економија	88	85	87	87
Безбедност и праведност у школи	83	78	79	80
Наставници и наставна средства	85	80	79	75
Школа уопште	82	79	78	76
Настава	83	81	78	75
Поверење	80	82	82	85
Учествовање	68	74	74	75
Слободне активности	79	83	85	86
Услови за слободне активности	81	78	78	76
Другови	85	87	88	87
Храна	87	84	85	84
Здравље	88	89	89	88
Окружење	80	82	80	76
Опасност	41	44	48	48
Безбедност од криминала	29	42	44	45
Рањивост	48	59	64	65

Деца чији отац и мајка имају средње и више или високо образовање задовољнија су од деце чији родитељи имају завршену само основну школу.

Посматрано према факторима, деца чији родитељи имају основну школу више су задовољна окружењем, наставом и школом уопште него деца чији су родитељи образованији.

Индекс дечијег поверења и фактори према образовању мајке, 2010.

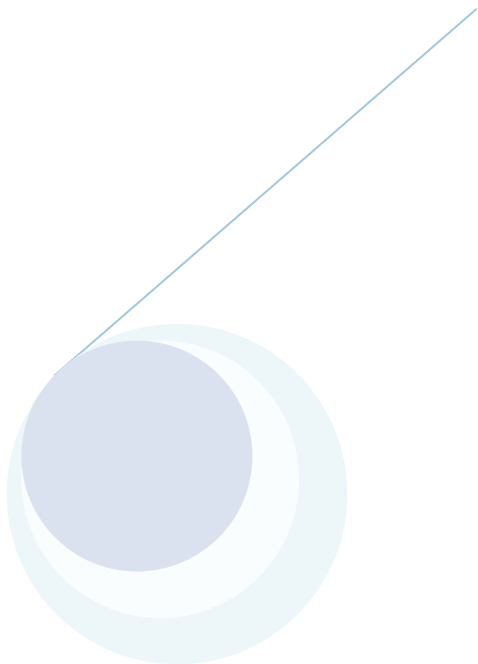
	Образовање мајке			
	без образовања	основна школа	средња школа	виша или висока школа
Индекс дечијег поверења	88	81	87	86
Становање	84	89	93	93
Породични односи	89	88	90	90
Породична економија	89	85	87	88
Безбедност и праведност у школи	83	78	79	80
Наставници и наставна средства	92	81	79	76
Школа уопште	82	81	78	76
Настава	88	82	78	75
Поверење	86	83	81	84
Учествовање	72	72	75	75
Слободне активности	78	82	85	86
Услови за слободне активности	78	79	78	77
Другови	90	88	88	88
Храна	90	83	85	85
Здравље	87	89	89	88
Окружење	86	83	79	77
Опасност	34	45	48	48
Безбедност од криминала	30	43	43	45
Рањивост	50	60	64	64

Требало је да питате да ли нам родитељи пружају довољно пажње!

Девојчица, 12 година

**Индекси
дечијег поверења,
према задовољству
личним именом**

Деца која воле своје име задовољнија су од деце која не воле своје име...

Деца којој се не свиђа њихово име незадовољнија су и наставницима и наставним средствима, наставом, безбедношћу и праведношћу у школи и школом уопште, као и породичним односима и окружењем у поређењу са децом која су задовољна својим именом.

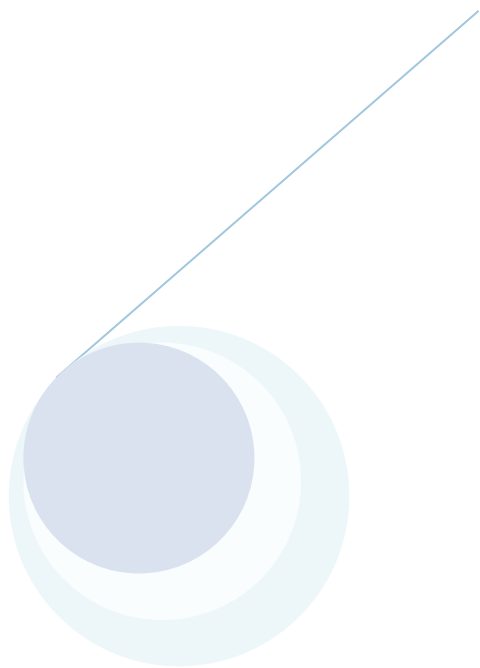
Индекс дечијег поверења и фактори према задовољству личним именом, 2010.

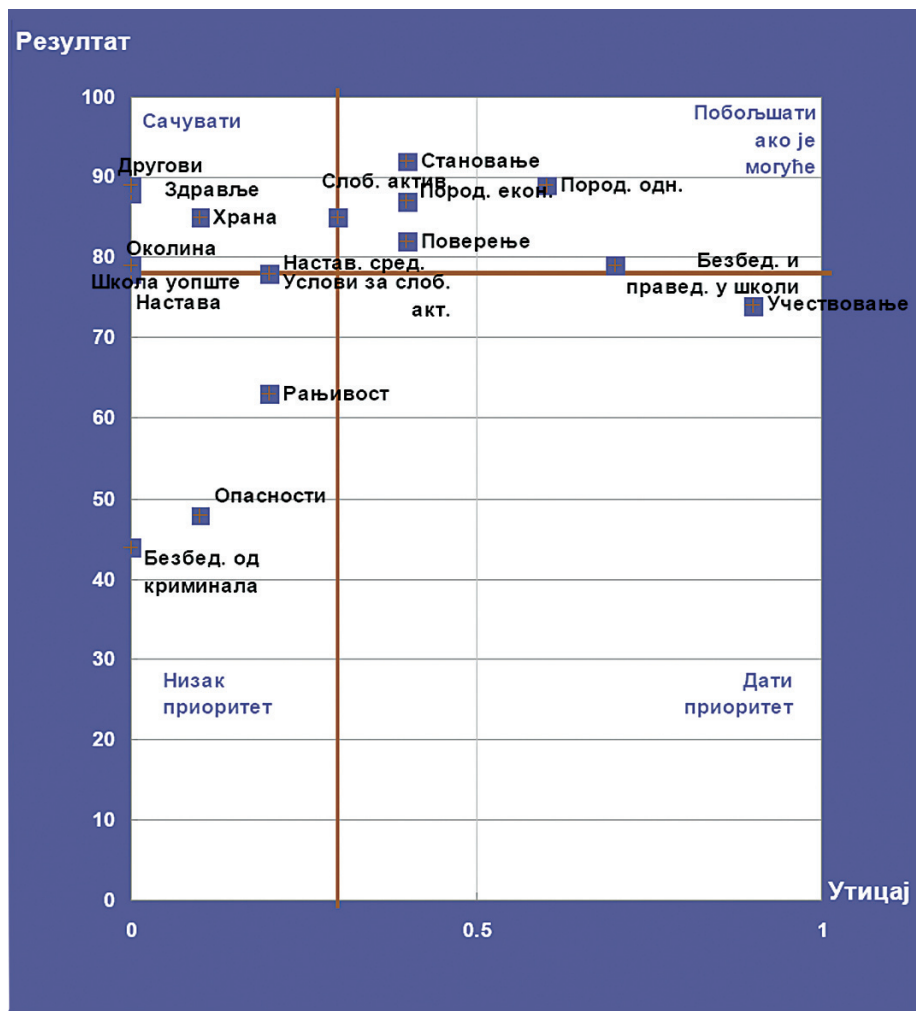
	Да ли ти се свиђа твоје име?	
	Да	Не
Индекс дечијег поверења	86	79
Становање	92	89
Породични односи	90	85
Породична економија	87	87
Безбедност и праведност у школи	80	73
Наставници и наставна средства	79	69
Школа уопште	78	72
Настава	78	70
Поверење	83	80
Учествовање	74	73
Слободне активности	85	84
Услови за слободне активности	78	75
Другови	88	86
Храна	85	84
Здравље	89	85
Окружење	79	74
Опасност	48	52
Безбедност од криминала	44	47
Рањивост	63	64

Моје име ми се не свиђа зато што не волим дугачка имена.

Девојчица, 14 година

Матрица приоритета

Побољшати ако је могуће...

... следеће факторе: Безбедност и праведност у школи, Породични односи, Поверење, Породична економија, Становање и Слободне активности.

Нисте питали колико
времена проводимо поред
компјутера.

Девојчица, 13 година

Дати приоритет...

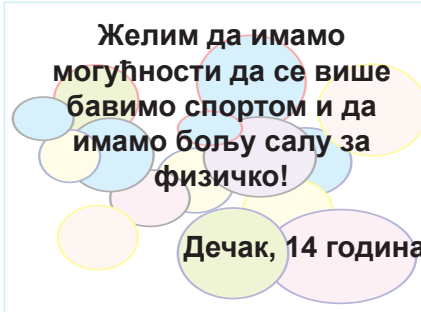
... фактору Учествовање.

Није било довољно
питања о правима!

Девојчица, 11 година

Низак приоритет...

... имају фактори *Рањивост, Наставници и наставна средства, Услови за слободне активности, Безбедност од криминала, Школа уопште и Настава.*

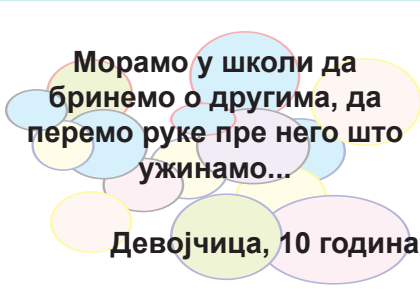

Желим да имамо
могућности да се више
бавимо спортом и да
имамо бољу салу за
физичко!

Дечак, 14 година

Сачувати...

... факторе *Храна, Окружење,
Здравље и Другови.*

Морамо у школи да
бринемо о другима, да
перемо руке пре него што
ужинамо...

Девојчица, 10 година

Како живиш – индекс дечијег поверења:

Редакциони одбор: Славко Капуран, Драгана Ђоковић Папић,
Селена Марковић

Издаје: **Републички завод за статистику**, Београд, Милана Ракића 5

- Одговара: проф. др Драган Вукмировић, директор • Тираж: 4500
- Тел.: +381-11/2412-922 (централа)
- PR одељење – тел./факс: +381-11/2401-284
- E-mail: stat@stat.gov.rs • Internet: www.stat.gov.rs

Штампа:

ДИС Публик, Београд, Браће Јерковић 111

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

330.59-053.5(497.11)"2004/2010"(083.41)

КАКО живиш : индекс дечијег поверења /
[истраживање спровео] Републички завод за
статистику ; [редакциони одбор Славко
Капуран, Драгана Ђоковић Папић, Селена
Марковић]. - Београд : Републички завод за
статистику, 2011 (Београд : Дис публик). - 44
стр. : граф. прикази, табеле ; 21 см

Тираж 4.500.

ISBN 978-86-6161-006-6

1. Капуран, Славко [уредник] 2. Србија.

Републички завод за статистику

а) Деца - Животни стандард - Србија -

2004-2010 - Статистика

COBISS.SR-ID 184415244